

Norsk Vanns innspill til:**Høring i Helse- og omsorgskomiteen 25. april 2023 vedr. Meld. St. 15 (2022-2023)
«Folkehelsemeldinga. Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar.»**

Gode vann- og avløpstjenester er avgjørende for folks helse og for samfunnets sikkerhet. Norsk Vann er glad for at disse tjenestene omtales i Folkehelsemeldinga, og at det skal utarbeides en tverrsektoriell gjennomføringsplan der «målet er å oppnå raskere oppgradering av vass- og avløpssystema i kommunane, styrkt beredskap på drikkevassområdet og betre reinsing av kommunalt avløp på ein kostnadseffektiv måte». I denne oversendelsen vil vi omtale to tiltak som vi mener vil ha stor kost-nytte effekt for en slik gjennomføringsplan.

Samfunnet er avhengig av gode vann- og avløpstjenester. I Norge drikker vi vann fra springen, tar oss en dusj og spoler ned i toalettet uten å bekymre oss for om det er rent, om det er nok eller om det kan forurense. Vann- og avløpstjenestene produseres i hovedsak av kommuner og kommunalt eide selskaper. Helt avgjørende for dette godet er vann- og avløpsinfrastrukturen, som er bygget opp gjennom de siste 160 årene. Det meste av de tekniske anleggene er godt skjult for folk flest. Dette er kompliserte anlegg som blant annet består av vannbehandlingsanlegg, avløpsrensianlegg, slambehandlingsanlegg, pumpestasjoner, høydebassenger og ledninger for vann, avløp og overvann, med kontroll- og styringssystemer som stadig blir mer avanserte.

Den omfattende vann- og avløpsinfrastrukturen må bygges ut, vedlikeholdes og fornyes i takt med behovene. Investeringsbehovet i kommunalt eide vann- og avløpsanlegg fortsetter å øke. Norsk Vann rapport 259/2021 «Kommunalt investeringsbehov for vann og avløp 2021-2040» viser at norske kommuner de neste 20 årene må investere over 330 milliarder kroner i vann- og avløpsinfrastrukturen, for å holde tritt med nye myndighetskrav, befolkningsutvikling, behovet for klimatilpasning og for å ta igjen etterslep i vedlikehold. Da har vi ikke regnet inn eventuelle nye krav om fjerning av nitrogen, strengere krav til avløpsrensing (jf. nytt forslag til avløpsdirektiv) eller til fjerning av miljøgifter og legemidler fra avløpsvannet. I tråd med selvkostprinsippet innebærer et slikt investeringsnivå en mangedobling av vann- og avløpsgebyrene som innbyggerne i landets kommuner må betale.

Helse- og omsorgsdepartementet er hovedansvarlig for norsk oppfølging av WHO/UNECE-protokollen for vann og helse, som er utgangspunktet for de nasjonale målene på vannområdet. For å sikre god samordning på saksområdet har Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) opprettet et interdepartementalt samarbeidsforum for vann og avløp. Norsk Vann har store forventninger til at samarbeidsforumet kan bidra til å modernisere regelverket for innhold og finansiering av vanntjenestene i en helhetlig vanntjenestelov.

Det er vedtatt at de nasjonale målene for vann og helse som ble fastsatt av Solberg-regjeringen i 2014, skal revideres, og at det skal utarbeides en tverrsektoriell gjennomføringsplan med sikte på fastsetting våren 2023. Målet er å oppnå raskere oppgradering av vann- og avløpssystemene i kommunene, styrket beredskap på drikkevassområdet og bedre reinsing av kommunalt avløp på en kostnadseffektiv måte. For å lykkes med dette vil Norsk Vann foreslå to konkrete tiltak som vi mener kan ha stor kost-nytte effekt.

1. Utvidelse av Program for Teknologiutvikling i Vannbransjen til å omfatte alle målene i protokoll for vann og helse

Innovasjon er nødvendig for å løse dagens og morgendagens utfordringer på vann- og avløpsområdet. For å lykkes kreves et godt samarbeid mellom vannbransjen, næringsliv og forskningsmiljøene. Det er i dag etablert ulike regionale, nasjonale og internasjonale støtteordninger for innovasjonsprosjekter som bidrar til å utvikle vannbransjen. Konkurransen om midler er imidlertid stor, og kravet til forskningshøyde er ikke nødvendigvis i tråd med vannbransjens behov.

Program for teknologiutvikling i vannbransjen ble vedtatt av Stortinget med tildeling fra 2021. Midlene kommer fra HOD og det ble bevilget 10 millioner kroner for 2021 og forventes 5 millioner kr påfølgende 4 år. Ordningen forutsetter et spleiselag der søkerne bidrar med 2/3. Programmet forvaltes av Folkehelseinstituttet og retter seg mot kommunene som vannverkseier og eier av infrastruktur knyttet til drikkevannsforsyning. Målet er å oppnå helsemessig tryggere vannforsyning og større leveringssikkerhet av drikkevann. Programmet skal stimulere både til utvikling og utprøving av ny teknologi. Ordningen er et svært nyttig supplement til øvrig virkemiddelapparat og kan sees på som et lavterskeltilbud med forholdsvis enkel søknadsprosess og mindre krav til forskningshøyde. Etter to år med utlysninger er det etablert flere gode prosjekter for nyttig kunnskapsbygging og utvikling og uttesting av innovative løsninger som vil komme til nytte for mange.

Behovet for denne type prosjekter er minst like stort på avløpsområdet som for drikkevannsområdet. Mange av målene i protokoll for vann og helse er knyttet til å redusere forurensning fra avløpssystemene. Norsk Vann anbefaler at Program for teknologiutvikling utvides til også å inkludere utvikling og utprøving av ny teknologi på avløpsområdet, med midler (i størrelsesorden 20-30 millioner per år) fra HOD og andre departementer som deltar i interdepartementalt samarbeidsforum for vann og avløp.

2. Fullfinansiering av Nasjonalt senter for vanninfrastruktur

Vannbransjen er i ferd med å etablere Nasjonalt senter for vanninfrastruktur i tilknytning til NMBU på Ås. Dette gjøres mulig gjennom en bred mønstring av alle aktører som utgjør verdikjeden i vannsektoren, samt et viktig finansielt bidrag på 20 millioner kroner som ble bevilget fra regjeringen i 2017 og 2018. Kompetansesenteret skal etter planen åpne høsten 2023. Ved hjelp av de statlige midlene sammen med bidrag fra Norsk Vanns medlemmer, store kommuner, private leverandører og interesseorganisasjoner er arbeidet med selve etableringen av senteret kommet godt i gang. Et første byggetrinn er under etablering og ferdigstilles høsten 2023, og består av et fullskala ledningsnett for undervisning, trening og test av metoder med et tilknyttet mindre drifts-/undervisningsbygg. Kompetansesenteret vil bli sentralt i formidling av kunnskap om metoder og ny teknologi for drift og utbygging av vanninfrastruktur i Norge. Skolering av driftspersonell og produksjon av nye ingeniører, samt utprøving av ny teknologi er sentrale faktorer for å kunne møte behovet for fornyelse innen vann- og avløpsinfrastrukturen i årene fremover. Senteret på Ås er allerede før åpning tiltenkt flere oppgaver enn det som var utgangspunktet for planene. Derfor ligger planer klare for et byggetrinn to som innebærer nødvendig utvidelse av bygg og infrastruktur for å løse alle tiltenkte oppgaver. Dette, i tillegg til vesentlig økning i byggekostnader siste 2-3 år, bidrar til at senteret blir noe dyrere enn forventet, og det gjenstår noe før det er fullfinansiert. Utvikling av et godt innhold for kursaktivitet, teknologiutvikling og forskning ved senteret bidrar til fornyelse av kritisk vann- og avløpsinfrastruktur og det grønne skiftet. Regjeringen bør derfor bidra til å fullfinansiere senteret med en ekstra bevilgning på anslagsvis 15 – 20 mill kroner.

Kontaktpersoner:

Direktør Ragnhild Aalstad, mob. 957 04 502, raqnild.aalstad@norskvann.no

Rådgiver Ingun Tryland, mob 41471334, ingun.tryland@norskvann.no

Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen, og eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk.